

Gwasanaeth Anabledd a Gofalwyr

Dylech nodi

Mae Tudalen 7 o'r daflen Lwfans Gweini yn cynnwys gwybodaeth am bryd ddylai gofalwr wneud cais am Lwfans Gofalwr. Mae'r rheolau wedi newid ers i ni argraffu'r wybodaeth hon.

Gwybodaeth ddiweddaraf am 'Cymorth i ofalwyr'

Os byddwch yn cael Lwfans Gweini ac mae rhywun yn gofalu amdanoch am 35 awr neu fwy yr wythnos, efallai gallant gael Lwfans Gofalwr. Dylai eich gofalwr wneud cais am Lwfans Gofalwr o fewn tri mis o'r dyddiad rydych yn cael y penderfyniad am eich Lwfans Gweini, fel nad ydynt yn colli unrhyw fudd-dal. Am fwy o wybodaeth, gweler y daflen '**Lwfans Gofalwr**'.

Gallwch gael ffurflen gais Lwfans Gofalwr o'r manau canlynol.

- Y Llinell Ymholiadau Budd-daliadau, drwy ffonio **0800 88 22 00** (gweler '**Sut ydw i'n cael rhagor o wybodaeth?**' yn y daflen hon).
- Yr Uned Lwfans Gofalwr, drwy ffonio **01253 856123** (ffôn testun **01772 899489**).

Gallwch wneud cais am Lwfans Gofalwr ar-lein yn www.direct.gov.uk/carers.

Cofiwch, mae'n bwysig i'ch gofalwr wneud cais am Lwfans Gofalwr cyn gynted â phosibl – o fewn tri mis o'r penderfyniad am Lwfans Gweini os yn bosibl – neu fe allant gollu allan ar fudd-dal.

Lwfans Gweini

DWP

Adran Gwaith
a Phensiynau

Gwasanaeth Anabledd a Gofalwyr

Beth yw Lwfans Gweini?

Help mewn arian parod di-dreth tuag at gostau ychwanegol y mae pobl anabl yn eu hwynebu yw Lwfans Gweini. Gallwch ei gael os:

- oes gennych anabledd corfforol neu feddyliol (neu'r ddau);
- bod eich anabledd yn ddigon difrifol fel bod angen help arnoch gyda gofal personol; ac
- eich bod yn 65 oed neu'n hŷn pan fyddwch yn gwneud eich cais.

Os ydych rhwng 16 a 64 oed, dylech ddarllen y daflen 'Lwfans Byw i'r Anabl'. Os hoffech gael rhagor o wybodaeth am help i rywun o dan 16 oed, gofynnwch am 'Lwfans Byw i'r Anabl i Blant'.

Nid oes rhaid eich bod wedi talu unrhyw gyfraniadau Yswiriant Gwladol. Nid effeithir ar Lwfans Gweini gan unrhyw gynilion neu incwm y gallech eu cael. Fodd bynnag, os ydych yn cael Lwfans Gweini Cyson, bydd hyn yn lleihau swm eich Lwfans Gweini.

Ni fydd angen archwiliad meddygol arnoch fel arfer, ond gallwch anfon adroddiadau gan eich ymwelydd iechyd neu feddyg gyda'ch cais.

A allaf ei gael?

I fod yn gymwys i gael Lwfans Gweini, mae'n rhaid eich bod:

- yn 65 oed neu'n hŷn; ac
- wedi angen help gyda gofal personol oherwydd eich anabledd am o leiaf 6 mis.

Efallai y gallwch gael Lwfans Gweini hyd yn oed os nad ydych yn cael yr help sydd ei angen arnoch ar hyn o bryd.

Mae 'help gyda gofal personol' yn golygu bod angen help arnoch gyda phethau fel:

- ymolchi (a mynd i mewn i'r bath neu'r gawod ac allan ohono);
- gwisgo;
- bwyta;
- mynd i'r toiled a'i ddefnyddio (neu bad, comôd, pot gwely neu botel); neu
- gyfathrebu eich anghenion.

Gall hefyd olygu bod angen rhywun arnoch i'ch goruchwyllo i sicrhau nad ydych yn rhoi eich hun neu eraill mewn perygl sylweddol. Gall hyn olygu bod angen rhywun i:

- gadw golwg ar eich cyflwr meddygol neu ddeiet (er enghraifft, pethau fel help gyda therapi neu feddyginiaeth);
- eich helpu i gyfathrebu (oherwydd eich bod yn fyddar neu'n ddall neu â chyflwr arall sy'n golygu eich bod yn cael anhawster i gyfathrebu); neu
- eich diogelu rhag perygl nad ydych o bosibl yn gwybod ei fod yno.

Efallai bod angen help arnoch gyda gofal personol oherwydd:

- eich bod yn cael anhawster i symud eich breichiau neu'ch coesau yn esmwyth neu os nad oes gennych reolaeth drostynt;
- eich bod yn colli'ch gwynt neu'n teimlo poen;
- eich bod wedi cael problemau gyda'ch ymddygiad, wedi cael anawsterau dysgu neu'n mynd yn ddryslyd;

neu rywbeth tebyg i hyn.

Cyfraddau Lwfans Gweini

Ceir dwy gyfradd o Lwfans Gweini.

Cyfradd is

Efallai y gallwch gael hwn os oes angen:

- help gyda gofal personol neu oruchwyliaeth gyson drwy gydol y dydd yn unig;
- help gyda gofal personol neu oruchwyliaeth yn ystod y nos yn unig; neu
- rywun gyda chi pan fyddwch ar beiriant dialysis.

Cyfradd uwch

Efallai y gallwch gael hwn os oes angen help arnoch gyda gofal personol neu oruchwyliaeth drwy gydol y dydd a hefyd drwy gydol y nos.

Rheolau arbennig

Mae gennym drefniadau o'r enw rheolau arbennig i helpu pobl sy'n dioddef o salwch angheuol (pobl sydd ag afiechyd cynyddol ac nad oes disgwyl yn rhesymol iddynt fyw am fwy na 6 mis arall). Mae'r rheolau arbennig yn gwneud yn siŵr bod pobl yn cael eu budd-dal cyn gynted â phosibl. Gall pobl o'r fath fod yn gymwys ar unwaith i gael y gyfradd uwch. Gallwch wneud cais o dan y rheolau arbennig ar gyfer person sy'n dioddef o salwch angheuol heb eu bod yn gwybod neu heb eu caniatâd. Dylech wneud cais ar unwaith.

Beth arall ddylwn i ei wybod?

Help i ofalwyr

Os ydych yn cael Lwfans Gweini a bod rhywun yn gofalu amdanoch am 35 awr neu fwy yr wythnos, efallai y gallant gael Lwfans Gofalwr. Dylai'ch gofalwr wneud cais am Lwfans Gofalwr yr un pryd ag yr ydych yn gwneud cais am Lwfans Gweini, fel na fyddant yn colli unrhyw fudd-dal. I gael rhagor o wybodaeth, gweler y daflen 'Lwfans Gofalwr'.

Gallwch gael ffurflen gais Lwfans Gofalwr o'r lleoedd canlynol.

- Llinell Ymholiadau Budd-daliadau, drwy ffonio **0800 88 22 00** (gweler '**Sut ydw i'n cael rhagor o wybodaeth?**' ar y daflen hon).
- Uned Lwfans Gofalwr, drwy ffonio **01253 856123** (ffôn testun **01772 899489**).

Gallwch wneud cais am Lwfans Gofalwr ar-lein yn **www.dwp.gov.uk**. Dylech edrych am yr adran ar gyfer 'pobl anabl a gofalwyr'. Neu, ewch i **www.direct.gov.uk/carers**.

Mathau eraill o help

Efallai y gallwch gael mathau eraill o help oherwydd eich bod yn cael Lwfans Gweini. Efallai y gallwch gael swm ychwanegol ar gyfer anabledd difrifol gyda Budd-dal Tai, Budd-dal Treth Cyngor neu Gredyd Pensiwn os nad oes gennych ofalwr sy'n cael Lwfans Gofalwr. Mae'r daflen '**Canllaw i bobl anabl, rhai â chyflyrau iechyd, a gofalwyr**' yn rhoi gwybodaeth ddefnyddiol. Gallwch gael copi o'r daflen hon ar y wefan **www.canolfanbydgwaith.gov.uk**.

Beth ddylen i ei wneud nesaf?

Gwneud cais am Lwfans Gweini

Os credwch y gallech gael Lwfans Gweini, llenwch y slip ateb a'i anfon atom. Does dim angen stamp arno. Yna byddwn yn anfon ffurflen gais atoch a nodiadau i'ch helpu i'w llenwi.

Anfonwch eich slip ateb atom cyn gynted â phosibl.

Gallwch hefyd gael ffurflen gais:

- drwy ffonio'r Llinell Ymholiadau Budd-daliadau (gweler **'Sut ydw i'n cael rhagor o wybodaeth'** ar y daflen hon)
- gan ganolfannau cynghori fel canolfannau Cyngor ar Bopeth; neu
- ar wefan yr Adran Gwaith a Phensiynau (DWP) yn **www.dwp.gov.uk**. Dylech edrych ar yr adran ar gyfer 'pobl anabl a gofalwyr'.

Gallwch wneud cais am Lwfans Gweini ar-lein. Mae'r gwasanaeth ar-lein ar gael yn **www.dwp.gov.uk**. Dylech edrych ar yr adran ar gyfer 'pobl anabl a gofalwyr'. Neu, ewch i **www.direct.gov.uk/disability**.

Sut ydw i'n cael rhagor o wybodaeth?

Dros y ffôn

Gall y Llinell Ymholiadau Budd-daliadau eich helpu os oes angen:

- rhagor o wybodaeth am Lwfans Gweini neu fudd-daliadau eraill y gallech wneud cais amdanynt;
- help i lenwi'r ffurflen gais;
- ffurflen gais; neu
- ffurflen gais mewn Braille neu brint bras.

Gallwch eu ffonio ar **0800 88 22 00**. Mae gwasanaeth ffôn testun hefyd ar **0800 24 33 55** ar gyfer pobl â nam ar eu clyw neu ar eu lleferydd. Os nad oes gennych eich system ffôn testun eich hun, maent ar gael mewn rhai llyfrgelloedd a rhai canolfannau Cyngor ar Bopeth. Nid yw'r gwasanaethau ffôn testun hyn yn derbyn negeseuon testun o ffonau symudol. Rydym hefyd yn croesawu galwadau o RNID Typetalk.

Gallwn hefyd ddarparu dehonglydd, neu efallai y byddwch am drefnu i gyfaill neu aelod o'ch teulu ddehongli ar eich cyfer.

Ar y rhynggrwyd

Directgov

Straight through to public services

Ewch i Directgov i gael yr amrywiaeth ehangaf o wybodaeth ar-lein gan y Llywodraeth – mae adran ar gyfer pobl anabl sy'n cwmpasu cymorth ariannol, hawliau anabledd, cyflogaeth, byw'n annibynnol a llawer mwy. Ceir adran i ofalwyr hefyd.

www.direct.gov.uk/disability

www.direct.gov.uk/carers

Cais am Ffurflen Gais Claim Form Request

**A wnewch chi anfon ffurflen gais ar gyfer Lwfans
Gweini ataf.**

Please send me a claim form for Attendance Allowance.

Defnyddiwch inc ac ysgrifennwch mewn LLYTHRENNAU BRAS.

Please use ink and write in BLOCK LETTERS.

Ticiwch flwch isod a dewiswch ffurflen gais mewn print safonol, print bras neu Braille.

Tick a box below to choose a claim form in standard print, large print or Braille.

Print safonol / Standard print

Print bras / Large print

Braille

Enw:

Name:

Cyfeiriad:

Address:

Cod post:

Postcode:

Business Reply Service
Licence No OL52225

Department for Work and Pensions
PO Box 51
Heywood
Lancashire
OL10 2GG

Mae'r daflen hon ar gael yn Saesneg, mewn print bras, mewn Braille, ar gasét ac ar CD. I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch â'r Llinell Ymholiadau Budd-daliadau. Gallwch eu ffonio ar **0800 88 22 00**. Mae hefyd gwasanaeth ffôn testun ar **0800 24 33 55** i bobl â nam ar eu clyw ac ar eu lleferydd. Gallwch ffonio'r rhifau hyn rhwng 8.30am a 6.30pm o ddydd Llun i ddydd Gwener a rhwng 9am a 1pm ar ddydd Sadwrn.

Canllaw cyffredinol yn unig yw'r daflen hon ac nid yw'n ddatganiad llawn o'r gyfraith. Rydym wedi gwneud pob ymdrech i wneud yn siŵr bod y wybodaeth ar y daflen hon yn gywir ar y dyddiad a ddangosir isod.